

DOI:10.26104/NTTIK.2023.70.96.064

Сияев Т.М., Аккулуева Н.Т.

КОЛЛЕДЖДИН СТУДЕНТТЕРИНИН ЭС ТУТУМУНУН
ДЕНГЭЭЛИН АНЫКТОО

Сияев Т.М., Аккулуева Н.Т.

ОПРЕДЕЛЕНИЕ УРОВНЯ ПАМЯТИ СТУДЕНТОВ КОЛЛЕДЖА

T. Siyaev, N. Akkulueva

DETERMINING THE LEVEL OF MEMORY OF COLLEGE STUDENTS

УДК: 377

Колледждин студенттеринин билим сапатын аныктаган негизги факторлордун бири – студенттердин эс тутуму болуп саналат. Биринчиден, студенттердин эс тутуму анан билимди кабыл алуудагы окуу процессине болгон мамилесин аныктайт, экинчиден, кабыл алынган окуу материалына карата өздүк көз карашын чагылдырат жана үчүнчүдөн, өзүнүн келечектеги кесибиине болгон түпкү максатын аныктайт. Эс тутум маалыматты кабыл алуу, аны эске тутуп калуу жана маалыматты кайрадан калыбына келтирүү процесстерин аныктаган адамдын мээсинин татаал психологиялык процесс катары белгиленет. Бул изилдөөдө С. Нааматов атындагы НМУнун педагогикалык колледжинде жана Б. Осмонов атындагы Жалал Абад колледжинде окуган үчүнчү жана биринчи курстун студенттеринин эс тутумун деңгээлдери аныкталды. Алгач, студенттерге эс тутум боюнча кыска жана так маалыматтар берилди. Студенттердин эс тутуму сүрөттөрдөгү айырмачылыктарды аныктоо, бири-бирине байланышпаган жана байланышкан сөздөрдү эстеп калуусу жана таблицадагы сөздөрдү жана сандарды эстеп калуусу боюнча аныкталды.

Негизги сөздөр: эс тутум, маалыматты кабыл алуу, маалыматты эстеп калуу, калыбына келтирүү, кыска эс тутум, эрктүү эс тутум, эркисиз эс тутум, эс тутумдун ылдамдыгы, эс тутумдун көлөмү, эс тутумдун деңгээлдери.

Одним из основных факторов, определяющих качество образования студентов колледжей является память студентов. Во-первых, память студентов определяет их отношение к процессу обучения при получении знаний, во-вторых, отражает их собственное отношение к полученному учебному материалу, в-третьих, определяет их конечную цель в будущей профессии. Память определяется как сложный психологический процесс человеческого мозга, определяющий процессы получения информации, ее запоминания и восстановления. В этом исследовании определены уровни памяти у студентов первого и третьего курсов, обучающихся в педагогическом колледже НГУ имени С. Нааматова и Джалал-Абадском колледже ЖАГУ имени Б. Осмонова. Сначала студентам давали краткую и точную информацию о памяти. Память студентов измерялась путем выявления различий в картинах, запоминания несвязанных и связанных слов, а также запоминания слов и чисел из таблицы.

Ключевые слова: память, прием информации, запоминание информации, воспроизведение информации, кратковременная память, произвольная память, произвольная память, скорость запоминания, объем памяти, уровни памяти.

One of the main factors that determine the quality of education of college students is the memory of students. First, the memory of students determines their attitude to the learning process in receiving knowledge, secondly, it reflects their own attitude to the received learning material, and thirdly, it determines their ultimate goal for their future profession. Memory is defined as a complex psychological process of the human brain that determines the processes of

receiving information, remembering it and restoring it. In this research, the memory levels of the third- and first-year students who studying at the Pedagogical College of NSU named after S. Naamatov and Jalal Abad College of JASU named after B. Osmonov were determined. First, students were given short and precise information about memory. Students' memory was measured by identifying differences in pictures, recalling unrelated and related words, and recalling words and numbers from a table.

Key words: memory, receiving of information, information recall, retrieval, short-term memory, voluntary memory, involuntary memory, memory speed, memory size, memory levels.

Студенттин эс тутумун өнүктүрүү жана калыптандыруу педагогика жана психология илимдеринин эң маанилүү маселердин бири болуп саналат. Чындыгында ар бир адам өзүнүн жашоосунда абдан көптөгөн маалыматтарды кабыл алат жана анын аныкталган бөлүгү белгилүү бир деңгээлде эсинде сакталып калат. Белгилүү болгондой эс тутум – адамдын дүйнөнү кабыл, аны эске сактап калуу жана кайрадан калыбына келтирүү жөндөмдүүлүгү жана ошол эле учурда мээнин жогорку психикалык функцияларынын комплексинин мүнөздөмөлөрүнүн жыйындысы болуп саналат. Эс тутум билимди жана көндүмдү өздөштүрүүнүн, жөндөмдүүлүктөрдү, шыктарды жана адаттарды андан ары өнүктүрүүнүн фундаменталдуу шарты болуп эсептелинет. Эс тутум жашоодогу маалыматтарды эстөө, сактоо жана кайрадан калыбына келтирүү функциялары менен мүнөздөлгөн психикалык, физиологиялык жана маданий процесс катары сыпатталат [1-4]. Демек, эс тутум – тышкы дүйнөдөгү окуялар жана организмдин бул окуяларга карата реакциясы жөнүндө маалыматты бир канча убакытка чейин сактап калуу, ошондой эле бул маалыматты кайра-кайра кайталоо жана аны өзгөртүү жөндөмдүүлүгү болуп саналат.

Азыркы мезгилде адамдын эс тутумун негизги мүнөздөмөлөрү катары төмөнкү көрсөткүчтөрдү белгилешет:

- Эс тутумдун көлөмү – адамдын белгилүү убакыт ичинде эске тутуп алган маалыматтын көлөмү. Мисалы, эң кыска убакыт ичинде 5-9 санды, 6-7 мааниси жок муунду, 5-9 сөздү эстеп калышы ыктымал.
- Ылдамдык – белгилүү көлөмдөгү маалыматты эстей алган убакыт.
- Бекемдиги – маалыматты сактоонун узактыгы.
- Тактыгы – маалыматтын тууралыгы жана толуктугу.

• Даярдыгы – талап кылынган маалыматты өз убагында эстеп калуу.

Белгилүү болгондой, эске тутуу процессинде адамдын аң сезиминин максаттуу катышуусу боюнча эс тутум эрктүү жана эрксиз болуп эки чоң топко бөлүнөт. Эрктүү эс тутум бул атайын эле аныкталган материалдарды кабыл алып, аны эске тутуу боюнча эрктүү аракеттердин жыйындысы болуп саналат. Ал эми, эрксиз эске тутуу алдын ала коюлган максаты жок туруп эле автоматтык түрдө айрым бир маалыматтарды эке калышы жана убакыт өткөндөн кийин ал маалыматтын калыбына келтирүү эс тутуму саналат. Адамга кызыктуу жана абдан маанилүү болгон маалыматтар эрксиз эле эске тутулуп калаары анык.

Эс тутуу процессинде адамдын психикалык иш-аракеттеринин мүнөзү боюнча эс тутум: а) кыймылдык эс тутум; б) эмоцтоалдык эс тутум; в) образдуу эс тутум жана г) вербалдык-логикалык эс тутумга бөлүнөт.

1. Кыймылдык эс тутум (кинетикалык) – бул жаттоо жана сактоо керек болсо ар түрдүү, татаал кыймылдарды кайталоо менен эске сактоо жана аны кайра калыбына келтирүү болуп саналат. Бул эс тутум адамдын кыймылдуу (эмгек, спорт жана башка) жөндөмдөрдү өнүктүрүүгө активдүү катышат. Адамдын баардык кол кыймылдары кыймылдуу эс тутум менен байланышкан.

2. Эмоционалдык эс тутум – адамдын өзүнүн башынан өткөргөндөрдү эстеп калуусу менен байланыштуу болот. Эмоционалдык эс тутум өзгөчө адамдардын ортосундагы мамилелер менен тыгыз байланышкан. Эреже катары, эмоционалдык ой толгоолорду пайда кылган окуялар эч кыйынчылыксыз эле жана узак убакыт бою эс тутумда сакталып калат. Тайрыйбанын жагымдуулугу менен анан эс тутумда сакталышынын ортосунда байланыш орун алат. Себеби, жагымдуу окуялар жагымсыз окуяларга караганда алда канча жакшыраак сакталат. Адамдын эс тутуму табиятынан оптимистик багытта болот, үрөй учурган трагедиялардын эскерүүлөрү убакыттын өтүшү менен өзүнүн курчтуган жоготот. Бул эс тутум биринчилерден калыптана баштайт, кичинекей ымыркай балада алгачкы эмоционалдык эс тутумдар орун алат.

3. Образдуу эс тутум – предметтердин жана кубулуштардын, алардын касиеттеринин, алардын ортосундагы байланыштардын адамдын сезүү системаларындагы чагылыштарынын эсте сакталып калышы жана анын кайрадан калыбына келиши менен мүнөздөлүнөт. Адам баласы эки жаштан баштап образдуу эске тутууга ээ болот жана жаштык куракта анын эң жогорку чегине жетет. Образдар ар түрдүү болушу мүмкүн: кай бир адам кээ бир абстракттуу мазмуну менен ар кандай объектилердин образдарын жана алардын жалпы идеясын эстеп калат. Өз кезегинде образдуу эс тутум адамдын тышкы таасирлерди жаттоого катышкан анализатордун түрүнө жараша көрүү,

угуу, жыт сезүү, тактилдик жана даам сезүү катышкан образдар түзүлөт. Ар бир адамда тигил же бул анализатор активдүү болушу толук ыктымал, ошол эле учурда басымдуу көпчүлүк адамдарга көрүү системасы жакшы өнүккөн болот.

Демек, визуалдык эс тутум – көрүү менен сүрөттөрдү, элестерди сактоо жана кайрадан калыбына келтирүү касиетти болуп саналат. Визуалдуу эс тутуму жакшы өнүккөн адамдар, адатта жакшы өнүккөн фантазия ээ жана маалымат түздөн-күз көз таасир этпесе деле, алар ал маалыматты «көрө» алышат. Визуалдык эс тутум белгилүү бир кесиптеги адамдар үчүн маанилүү: сүрөтчүлөр, инженерлер, дизайнерлер жана башкалар.

Угуу эс тутум – бул ар кандай үндөрдү: сүйлөө, музыканы жакшы жаттоо жана аларды так кайталоо менен байланышкан. Мындай эске тутуу өзгөчө чет тилдерди, музыканттарды, композиторлорду даярдоо өтө маанилүү болуп саналат.

Тактилдик (тери менен), жыт сезүү менен жана даам сезүү менен эс тутум – адамдын жашоосунда биринчи роль ойнобогон эс тутумга мисал боло алышат. Мындай эс тутум биринчи ирээт аныкталган дененин биологиялык муктаждыгын канааттандыруу менен байланышта болот. Эс тутумдун бул түрлөрү өзгөчө кесиптин ээлерине маанилүү болуп саналат, мисалы ашпозчу, дегустатор, парфюмер жана башка. Мындан тышкары, өзгөчө турмуштук муктаж адамдардын бул эс тутуму абдан жогору болот, мисалы укпаган жана көрбөгөн адамдар.

4. Сөз, ой, логика эске тутууда маанилүү рол ойногон учурда вербалдык эс тутум орун алат. Бул учурда адам кабыл алынган маалыматты түшүнүүгө, терминологияны тактоого, тексттеги баардык семантикалык байланыштарды пайда кылууга жана жыйынтыктарды эстеп калууга аракеттер орун алат. Вербалдык-логикалык эс тутуму өнүккөн адамдар үчүн вербалдык, абстракттуу материалдарды, түшүнүктөрдү жана формулаларды эстеп калуу оңой болот. Эс тутумдун бул түрүнө угуу эс тутуму менен айкалышып илимпоздор, ошондой эле тажрыйбалуу окутуучулар, университеттин кызматкерлери ээ болушат.

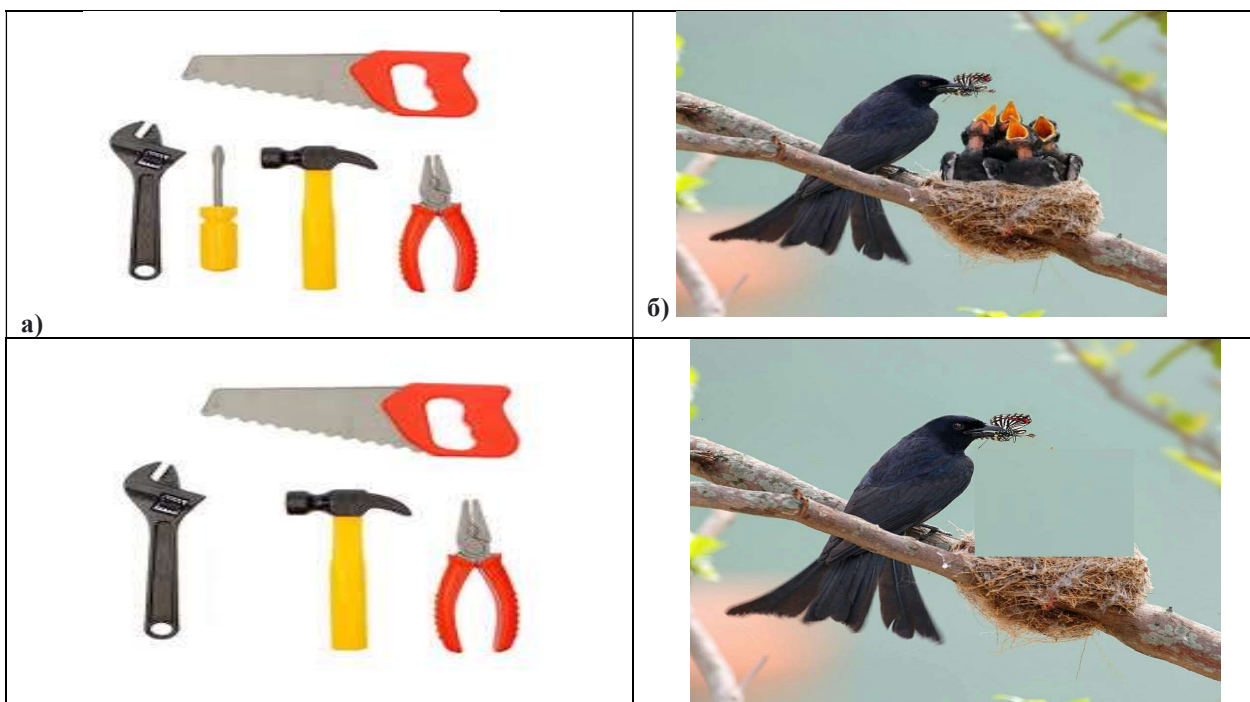
Ал эми логикалык эс тутум жөнөкөй жаттап алууга караганда аныкталган көнүгүүлөрдөн кийин жакшы натыйжаны камсыз кылат. Адатта, логикалык эс тутум башка эс тутумга караган кечирээк пайда болот.

Демек, студенттердин эс тутуму биринчиден, эстеп калуу процессинен, экинчиден кабыл алынган маалыматты сактоо процессинен, үчүнчүдөн зарыл болгон маалыматты кайрадан калыбына келтирүү процессинен жана маалыматтын кайсы бир бөлүгүн унутуу процессинен турат. **Эстеп калуу** – эс тутумдун алгачкы процесси, анын негизинде чагылуунун жыйынтыктары эсте калып, сезимдерге, кабылдоолорго, ойлонунун жана тажрыйбанын ассоциативдик

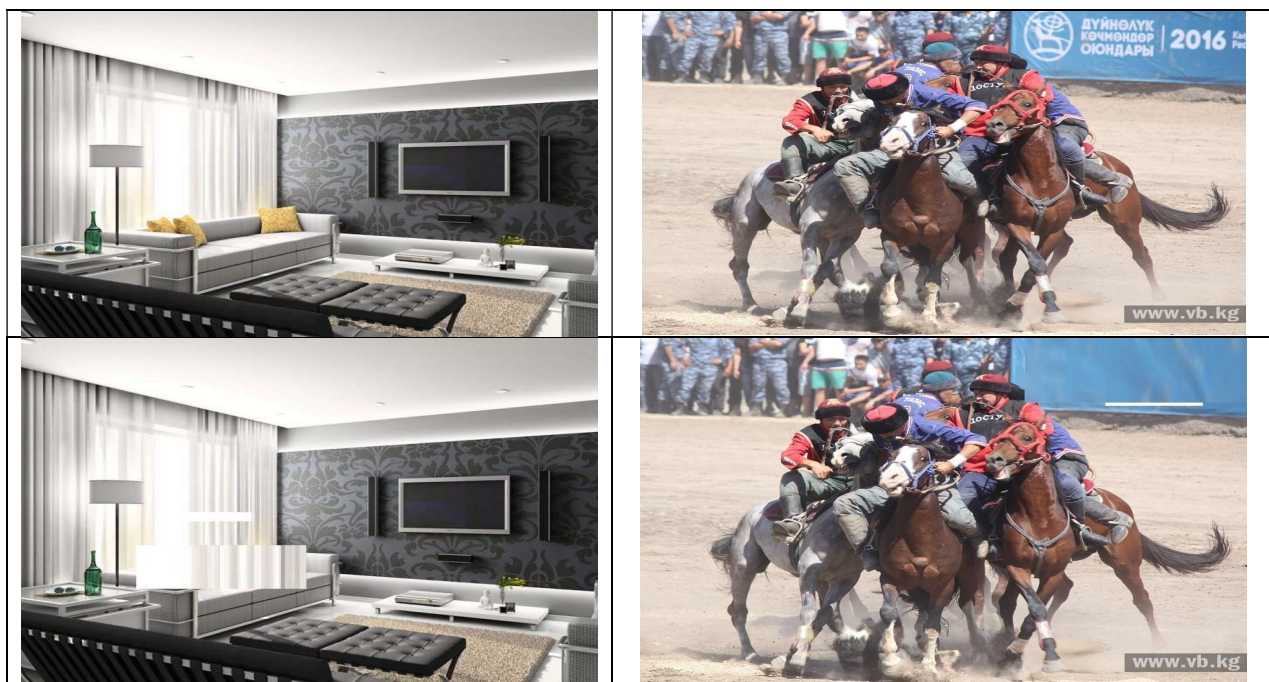
байланыштарына жаңы элементтер киргизет. Эстеп калуу ыктыярдуу жана эрксиз болушу мүмкүн. **Сактоо** – акыл эсте материалдарды топтоо процесси, анын ичинде материалды кайра иштетүү жана кабылдоо орун алат. Тажрыйбаны эстеп калуу адамдын үйрөнүүсүнө мүмкүнчүлүк түзөт, анын кабыл алуу (ички баа берүү, дүйнөнү кабылдоо) процесстерин, ой жүгүртүүсүн жана сүйлөө процесстерин өнүктүрүүгө шарт түзөт. **Кайра калыбына келтирүү жана таануу** – өткөн тажрыйбанын элементтерин (сүрөттөр, ойлор, сезимдер, кыймылдар) жаңылоо процесси. Репродукциянын жөнөкөй формасы – таануу болуп саналат, башкача айтканда кабыл алынган объектини же кубулушту өткөн тажрыйбадан белгилүү нерсе катары кабыл алуу – объект менен эс тутумдагы үлгүнүн ортосундагы окшоштуктарды белгилөө катары кароо. **Унутуу** – кайра калыбына келтирүү мүмкүнүгүн жоготуу, айрым учурда эсте калган нерсени деле кайра калыбына келбей калышы. Негизинен көбүнчө маанисиз маалыматтар унутулат. Унутуу жарым – жартылай (кайра калыбына келтирүү толук эмес катары менен) жана толук (калыбына келтирүү жана таануу) мүмкүн эмес болот. Унутуу убактылуу жана узак мөөнөттө болушу ыктымал.

Бул эмгекте Сатыбалды Нааматов атындагы Нарын мамлекеттик университетинин (НМУ) педагогикалык колледжде жана Бекмамат Осмонов атындагы Жалал-Абад мамлекеттик университетин (ЖАМУ) Жалал-Абад колледжде биринчи жана үчүнчү курстарында окуган студенттердин эс тутуму педагогика-

лык эксперимент жүргүзүү менен аныкталды. Азыркы мезгилде студенттердин эс тутумун деңгээлин аныктоодо бир канчалаган методдор колдонулат. Бул изилдөөлөрдө кыска убакыт ичинде негизинен алганда көрсөтүлгөн предметтерди эстеп калуу, аны эс тутумга сактоо жана аларды кайрадан калыбына келтирүүсү эксперименталдык ыкма менен аныкталат. Педагогикалык эксперименттин алдында студенттерге эс тутумдун мааниси, маалыматты эстеп калуу механизмдери жана эс тутум түрлөрү боюнча тренинг жүргүзүлдү. Педагогикалык экспериментке С. Нааматов атындагы НМУнун I курсунун 20 студенттери менен III курстун 23 студенттери, ошондой Б. Осмонов атындагы ЖАМУнун Жалал-Абад колледжинин I курсунун 24 студенттери менен III курстун 20 студенттери катышты, баардыгы болуп эксперимент 87 студенттердин арасында жүргүзүлдү. Эксперименттин биринчи бөлүгүндө экранга аныкталган сүрөттөр 45 секунда ичинде көрсөтүлүп, андан кийин ал сүрөттөрдүн аныкталган бөлүктөрү жабылып, конкреттүү суроолор берилет. Биринчи сүрөттөгү эки тапшырмага коюлган суроолор толук болгондо ар бирине 1 балл коюлат, экинчи сүрөттөгү эки тапшырмадагы суроого толук жооп берилсе, анда ар бирине 2 балл коюлат жана үчүнчү сүрөт боюнча жооп толук болгондо 3 балл коюлат. Демек, бул экспериментте студенттин эң төмөн баллы 0гө барабар болсо, ал эми эң жогорку баллы 9га барабар болот. Ошентип, педагогикалык эксперименттин жыйынтыгы биринчи таблицкага коюлду.

1-сүрөт: а) кайсы инструмент жок? б) карганын канча баласы бар?

2-сүрөт. а) жаздыктын өңү жана саны? б) эмне оюн жана качан болгон?

3-сүрөт. Бул белгилүү инсан ким жана ал жөнүндөгү кандай маалымат бар?

Эксперименталдык көрсөткүчтөрдүн анализинде студенттердин эс тутумунун деңгээли окуу жайлары боюнча курс боюнча анча айырмаланбайт, ал эми биринчи курска салыштырмалуу үчүнчү курстун студенттерини эс тутуму бир аз жогору болду. Белгилей кетүүчү факт, биринчи курста окуган студенттер беш миң сомдук банкноттогу белгилүү актер Сүймөнкүл Чокморовдун туулган жана өлгөн жылдары боюнча маалыматты эстей алышкан жок. Жалпысынан алганда, колледжде окуган студенттер көрсөтүлгөн материалдарды үстүртүдөн гана кабыл алышаары, андагы дароо көрүнбөгөн маалыматтарга тийешелүү көңүл бурулбастыгы аныкталды.

Таблица 1

Көрсөтүлгөн образдар боюнча эс тутумдун деңгээлдери

Окуу жайы	курс	Эс тутумдун деңгээлдери				
	деңгээл	Өтө төмөн	Төмөн	Орто	Жогору	Өтө жогору
	балл	0-1 балл	2-3 балл	4-5 балл	6-7 балл	8-9 балл
С. Нааматов атындагы НМУнун педагогикалык колледжи	I	5,00	25,00	60,00	10,00	-
	III	10,00	22,00	40,00	18,00	10,00
Б. Осмонов атындагы ЖАМУнун Жалал-Абад колледжи	I	16,00	36,00	44,00	4,00	-
	III	-	30,00	50,00	15,00	5,00

Башталгыч мектептин мугалимдери тил илиминдеги эрежелерди жатка билиши талап кылынат, башкача айтканда эрежелерди, нормаларды эс тутумга бекем сакталышы зарыл болуп саналат. Эксперименттин экинчи бөлүгү студенттердин сөздөрдүн айкалыштарын эске тутуу жөндөмдүүлүктөрүн аныктоого багытталган. Эгерде көрсөтүлгөн бардык сөз айкалышын туура эстеп калса, анда анын эс тутуму 100 процент деп кабыл алынат. Ошентип, туура жооптордун үлүштөрү процент менен аныкталат. Биринчи ирээт

студенттерге 45 секунданын ичинде төмөнкү сөз айкалыштары экранга көрсөтүлөт: **балык – жылдыз; көз – пияз; кулпу – алты; коңгуроо – баштык; ширенке – кой; ата – машина; марш – магнит; куш – жалын; жигит – казык; жаздык – суу; тез – суук; беш – таш; айыл – асман; алтын – уйку; кой – билек.**

Андан соң атайын даярдалган кагазга эстеп калган сөз айкалыштарын жазышат. Белгиленген убакыт өткөндөн кийин сөз айкалыштары кайрадан көрсөтүлүп туура жооптор белгиленет.

Таблица 3

Байланышпаган сөз айкалыштары боюнча эс тутумдун деңгээлдери

Окуу жайы	курс	Эс тутумдун деңгээлдери				
	деңгээл	Өтө төмөн	Төмөн	Орто	Жогору	Өтө жогору
	Үлүшү, %	(0-15)	(16- 40)	(41-70)	(71- 89)	(90-100)
С. Нааматов атындагы НМУнун педагогикалык колледжи	I	10,00	50,00	25,00	15,00	-
	III	17,39	30,43	43,47	8,71	-
Б. Осмонов атындагы ЖАМУнун Жалал-Абад колледжи	I	8,34	29,17	54,17	4,17	4,15
	III	10,00	35,00	50,00	5,00	-

Эксперименттин жыйынтыгы көрсөтүп тургандай, студенттердин дээрлик көпчүлүгү байланышпаган сөз айкалыштарын эстеп кала алышкан жок. Анын үстүнө берилген он беш байланышпаган сөз айкалыштарынан бир, эки гана туура бергендер дээрлик он проценттин айланасында болушту. Эксперименттин үчүнчү бөлүгүндө студенттердин ар биринин берилген бири-бирине байланышкан сөз айкалышын эстеп калуусу аныкталды. Экранга төмөнкү сөз айкалыштары көрсөтүлөт: **тоок – жумуртка; кайчы – кесинди; китеп – билим; ат – чөп; кар – суук; корооз – таң; уй – сүт; калем – жазуу; эт – беш бармак; карандаш – сүрөт; ай – жарык; балта – отун; гүл – жыт; мык – балка; чычкан – дан.**

Таблица 4

Байланышкан сөз айкалыштары боюнча эс тутумдун деңгээлдери

Окуу жайы	курс	Эс тутумдун деңгээлдери				
	Деңгээл	Өтө төмөн	Төмөн	Орто	Жогору	Өтө жогору
	Үлүшү, %	(0-15)	(16- 40)	(41-70)	(71- 89)	(90-100)
С. Нааматов атындагы НМУнун педагогикалык колледжи	I	10,00	30,00	25,00	20,00	15,00
	III	-	21,74	43,47	26,09	8,70
Б. Осмонов атындагы ЖАМУнун Жалал-Абад колледжи	I	9,10	40,91	45,45	4,54	-
	III	-	15,00	30,00	35,00	20,00

Бири-бирине байланышкан сөз айкалыштары боюнча студенттердин эс тутумун деңгээли жогоруда көрсөтүлгөн методика менен эсептелди. Эксперименттин жыйынтыктары көрсөтүп тургандай, үчүнчү курстун студенттерин байланышкан сөз айкалыштарын эске сактап калуу боюнча жакшы көрсөткүчтөрдү көрсөтүштү. Бул багытта С.Нааматов атындагы НМУнун педагогикалык колледжинин студенттери дагы

байланышкан сөз айкалыштарын жогорку деңгээлде эстеп кала алышкан.

Келечектеги педагогдор окуу процессин жүргүзүүдө сөзсүз түрдө таблица менен иш алып барышат. Ошондуктан кийинки эки сыноо таблицадагы көрсөткүчтөрдү эстеп калуунун деңгээлин аныктоого арналды. Биринчи ирээт таблица берилип, таблицанын ар бир бөлүгүнө ар түрдүү предметтер коюлат:

Таблица 5

Берилген таблицада предметтер

1	кашык	6	топурак	11	майрам	16	жолугушуу
2	тыйын	7	алмурут	12	нан	17	шаты
3	ботко	8	баатыр	13	босого	18	жыгач
4	атлас	9	экономика	14	ката	19	козу
5	сызгыч	10	ыр	15	ыр	20	килем

Сыноого катышкан студенттердин дээрлик басымдуу бөлүгү таблицанда номер менен предметтин жайгашуусун эстеп калууда көрсөткүчтөрү төмөн болду. Биринчиден, таблицанда жайгашкан сөздөрдү бардык студенттерден эч кими толук тапкан жок, экинчиден биринчи курсттун дээрлик көпчүлүгү бул тапшырманы туура эмес аткарышкан.

Таблица 6

Таблицадагы предметтер боюнча эс тутумдун деңгээлдери

Окуу жайы	курс	Эс тутумдун деңгээлдери				
	Деңгээл	Өтө төмөн	Төмөн	Орто	Жогору	Өтө жогору
	Үлүшү, %	(0-15)	(16- 40)	(41-70)	(71- 89)	(90-100)
С. Нааматов атындагы НМУнун педагогикалык колледжи	I	40,00	30,00	20,00	10,00	-
	III	26,09	30,04	34,78	9,09	-
Б. Осмонов атындагы ЖАМУнун Жалал-Абад колледжи	I	50,00	40,00	10,00	-	-
	III	41,70	16,80	20,84	20,66	-

Эксперименттин жыйынтыктоочу бөлүгүндө таблицага ар түрдүү сандарды коюп, аларды 45 секунданын ичинде көрсөтүү менен эстеп калган сандарды жазып коюу сунушталат.

Таблица 7

Берилген таблицанда сандар

1	43	6	72	11	37	16	6
2	57	7	15	12	18	17	78
3	12	8	44	13	86	18	61
4	33	9	96	14	56	19	83
5	81	10	7	15	47	20	73

Бул эксперименттин жыйынтыгы кийинки таблицага коюлду. Бул учурда дагы эле баардык студенттердин эч кими таблицанда турган сандарды толугу менен эстей алган жок. Өзгөчө С.Нааматов атындагы НМУнун педагогикалык колледжинин студенттеринин 75 үлүшү таблицандагы сандарды кайра толуктап көрсөтө алышкан жок.

Таблица 8

Таблицада берилген сандар боюнча эс тутумдун деңгээлдери

Окуу жайы	курс	Эс тутумдун деңгээлдери				
	Деңгээл	Өтө төмөн	Төмөн	Орто	Жогору	Өтө жогору
	Үлүшү, %	(0-15)	(16- 40)	(41-70)	(71- 89)	(90-100)
С. Нааматов атындагы НМУнун педагогикалык колледжи	I	45,00	35,00	10,00	-	-
	III	30,43	34,78	26,09	8,70	-
Б. Осмонов атындагы ЖАМУнун Жалал-Абад колледжи	I	54,17	25,00	12,50	8,33	-
	III	40,00	35,00	15,00	10,00	-

Жыйынтыгында Сатыбалды Нааматов атындагы Нарын мамлекеттик университетинин (НМУ) педагогикалык колледжде жана Бекмамат Осмонов атындагы Жалал-Абад мамлекеттик университетин (ЖАМУ) Жалал-Абад колледжде окуган студенттердин арасында жүргүзүлгөн педагогикалык эксперименттин көрсөткүчтөрүнүн негизинде төмөндөгүдөй корутунду алынды:

а) эки окуу жайында тең студенттердин образдар боюнча эс тутуму жалпысынан жогору эмес экендиги белгиленди;

б) студенттердин байланышпаган сөз айкалыштарын эске тутуусу төмөнкү деңгээлде болоору айкындалды;

в) студенттердин эс тутумун жогорулатуу үчүн кошумча түрдө аудиториядан тышкаркы убакыттарда семинар, тренингдерди өткөрүүнүн зарылчылыгы аныкталды.

Адабияттар:

1. Аткинсон Р. Человеческая память и процесс обучения. – Москва.: Прогресс, 1980. – 582 с.
2. Истомина З.М. Развитие памяти. М., 1990. - 119 с.
3. Лекция по общей психологии /А.Р. Лурия. – СПб.: Питер, 2006. – 320 с.
4. Хофман И. Активная память: экспериментальные исследования и теории человеческой памяти / И.Хофман; пер. с нем. К.М. Шоломия; общ. ред. и предисл. В.М. Величковского и Н.К. Корсаковой. – Москва, 1986. -139 с.